

Vzdelávanie a riadenie vysokých škôl podľa novely zákona o VŠ v SR

Tomáš Lengyelfalusy

viceprezident SRK a rektor Vysokej školy DTI

Budapešť 26.5.2023

Politické zámery a ciele reformy vysokých škôl

- Hlavný cieľ reformy - **poskytnúť študentom otvorenejšie a atraktívnejšie vysoké školy („VŠ“)**.
- *„Schválenie novely vysokoškolského zákona je dôležitou časťou zmeny vysokých škôl na Slovensku. Slovenskí študenti sa aj vďaka nej dočkajú **kvalitnejších vysokých škôl** a budú mať výrazne väčšiu **motiváciu zostávať študovať na Slovensku**. Sú to práve mladí ľudia a ďalšie generácie, kto sa bude podieľať na historických zmenách Slovenska“... štátny tajomník Ľudovít Paulis, TASR 23.03.2022*
- *"Prioritným cieľom reforiem vo vzdelávaní je **zlepšenie kvality a podmienok štúdia pre študentov**. Táto priblíži naše vysoké školy **štandardom západných krajín a otvorí ich trhu práce a verejnosti**, aby dokázali lepšie reagovať na zmeny vo svete. Reforma prináša množstvo potrebných opatrení, ktoré pomôžu nášmu vysokoškolskému prostrediu stať **sa atraktívnejším a konkurencieschopnejším**. Všetky tieto opatrenia budú navyše podporené cez investície z Plánu obnovy a odolnosti" ... minister školstva, vedy, výskumu a športu Branislav Gröhling, TASR 23.03.2022*

Novelizácia vysokoškolskej legislatívy - proces

- Plán obnovy a odolnosti Európsky parlament a Rada EÚ **12. 2. 2021**, vláda SR **16. 6. 2021** (SR 6 mld. EUR, vzdelávanie 892 mil., z toho VŠ 213 mil.).
- Začiatok diskusie o novele zákona o VŠ (131/2002 Z. z.) s reprezentáciami vysokých škôl: **Principiálny nesúhlas SRK s návrhom novely zákona o vysokých školách, dôvod obmedzovanie inštitucionálnej autonómie a akademickej samosprávy VŠ, 97. zasadnutie SRK 23. 2. 2021.**
- Začiatok rokovaní kontaktnej skupiny na MŠVVaŠ SR: **5. 3. 2021.**
- Medzirezortné pripomienkové konanie LP/2021/596: **22. 10. – 12. 11. 2021.**
- **Verejný protest** proti novele VŠ zákona <https://protest.uniba.sk/> **16. 11. 2021.**
- Návrh zákona schválený vo vláde SR: **22. 12. 2021.**
- Návrh zákona schválený v NR SR: **23. 3. 2022.**
- Účinnosť: od **25. 4. 2022.**

Čo nové priniesla novela VŠ zákona v oblasti vzdelávania?

- Zjednotenie štandardnej dĺžky denného a externého štúdia v Bc. a Mgr./Ing. štúdiu.
- Zmeny učiteľských ŠP – vedecké alebo profesijne orientované; kombinácia predmetov alebo vzdelávacie oblasti.
- Prevencia/sankcie proti akademickým podvodom.
- Špeciálne ustanovenia pre prijímanie uchádzačov z UA.
- Štipendiá pre talentovaných a nadpriemerných 1000 študentov
3000 EUR + 2000 EUR ročne pre slovenskú VŠ počas prvých troch rokov vysokoškolského štúdia na Slovensku.

Čo nové priniesla novela VŠ zákona v oblasti pracovno- právnej a titulov doc. a prof.?

- Funkčné miesta docenta a profesora
 - zrušenie väzby na vedecko/umelecko-pedagogický titul doc. a prof.
 - na obsadenie pracovného miesta VŠ učiteľa a funkčného miesta docenta a profesora sa vyžaduje splnenie:
 - všeobecných kritérií - schvaľuje vedecká rada („VR“) VŠ v súlade so štandardmi pre Hal konania,
 - minimálnych kritérií pedagogickej, výskumnej, vývojovej alebo umeleckej činnosti (stanoví ministerstvo),
 - nesmie byť podmienené titulom doc., resp. prof.,
 - zloženie výberovej komisie určuje zákon o VŠ.
- Habilitačné a inauguračné konania (Hal konania)
 - udeľovanie titulov ostáva,
 - práva VŠ na Hal konania sú oddelené pre doc. a pre prof.

Čo nové priniesla novela VŠ zákona v oblasti riadenia? 1.

- Spôsob ustanovenia rektora
 - voľby rektora vyhlásené 8 mesiacov pred uplynutím funkčného obdobia, vyhlásenie v SK aj EN jazyku,
 - verejné vypočutie, volí volebné zhromaždenie, ktoré tvoria všetci členovia akademického senátu („AS“) a správnej rady („AS“),
 - max. 2 po sebe idúce 4-ročné funkčné obdobia.
- Zloženie správnej rady
 - min. $\frac{1}{4}$ AS a min. 5 členov, nepárny počet,
 - nominácie môžu predkladať len právnické osoby, ktorých okruh je určený zákonom,
 - $\frac{1}{2}$ členov vyberie minister + $\frac{1}{2}$ členov navrhuje AS VŠ, verejné vypočutie, krížové vyjadrenie k návrhom, potom AS zvolí a minister vyberie,
 - 1 člena vyberie správna rada alebo SAV,
 - 5 ročné FO, odplatnosť výkonu funkcie.
- Správna rada schvaľuje rozpočet, metodiku rozpisu dotácie zo ŠR, rozpis dotácie, dlhodobý záměr, zlúčenie, splynutie, zrušenie, rozdelenie VŠ/súčastí, zriadenie súčastí, zmenu názvu alebo sídla, zásady voľby kandidáta na rektora a prijatia návrhu na odvolanie rektora, právne úkony týkajúce sa hnutel'ného a nehnuteľného majetku (ak je to viac ako 510 tis. eur) – písomný súhlas, určuje plat rektora - odmena len za splnenie merateľných ukazovateľov a cieľov.

Čo nové priniesla novela VŠ zákona v oblasti riadenia? 2.

- Akademický senát VŠ
 - Zloženie
 - 15 - 66 členov a z nich najmenej 1/3 študenti,
 - zrušené povinné paritné zastúpenie fakúlt.
 - Schvaľuje vnútorné predpisy VŠ/fakulty, návrhy na vymenovanie/odvolanie členov vedeckej rady, 1/2-1 členov správnej rady, podmienky prijatia na štúdium.
 - Schvaľuje pred SR: dlhodobý zámer, rozpočet, metodiku rozpisu dotácie zo ŠR, rozpis dotácie na súčasti, zlúčenie, splynutie, zrušenie, rozdelenie VŠ/súčastí, zriadenie súčastí, zmenu názvu alebo sídla, právne úkony týkajúce sa hnutelného a nehnuteľného majetku (ak je to viac ako 510 tis. eur), zásady voľby kandidáta na rektora a prijatia návrhu na odvolanie rektora.
 - Schvaľuje po vyjadrení SR: výročnú správu o činnosti a výročnú správu o hospodárení.
 - Spoluvolí rektora.

Otvorené témy

- Zmeny vo financovaní VVŠ: kombinácia metodiky a výkonnostných zmlúv.
- Budúcnosť financovania VŠ.
- Zlučovanie vysokých škôl.
- Akreditácia a zabezpečovanie kvality na VŠ.
- (Prierezové) periodické hodnotenie výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti.

Niekoľko doplňujúcich údajov a informácií na záver

- Na Slovensku pôsobí 20 verejných, 3 štátne a 10 súkromných vysokých škôl.
- Na všetkých vysokých školách na Slovensku študuje v akademickom roku 2022/2023 celkovo 139 168 študentov.
- Z toho 117 287 na verejných VŠ (86,13 %), 3 903 na štátnych VŠ (2,87 %) a 14 978 na súkromných VŠ (11,00 %).
- Do 31. 12. 2022 musela každá vysoká škola požiadať Slovenskú akreditačnú agentúru pre VŠ o akreditáciu vnútorného systému kvality VŠ.
- Všetky akreditácie prebiehajú teraz a majú byť ukončené do konca roka 2023.

Záver

Ďakujem za pozornosť

Kontakt: lengyelfalusy@dti.sk alebo srk@srk.sk

